

Introducció

Aquest *Diccionari de gestió ambiental* que teniu a les mans és la primera obra que recull específicament la terminologia mediambiental bàsica en català. La sensibilitat creixent per la protecció i conservació del medi, el desenvolupament de les disciplines relacionades amb la seva preservació, i l'augment considerable de mesures legislatives que tenen per objecte preservar-lo, feia necessari l'esforç de recopilació, tractament i difusió dels termes de nova aparició dins l'àmbit de la gestió ambiental.

El diccionari ha estat elaborat pel Centre de Terminologia TERMCAT amb la col·laboració d'un ampli equip d'especialistes i assessors, procedents principalment del Departament de Medi Ambient i dels organismes que hi estan adscrits. L'obra s'adreça, en primer terme, als professionals i estudiants que treballen en l'àmbit de la gestió del medi, si bé també pot ser una eina de consulta útil a professionals d'altres camps, tant des del punt de vista tècnic com lingüístic, per la mateixa interdisciplinarietat de l'àrea i pel fet de tractar-se d'una obra multilingüe.

Abast

L'establiment d'uns límits temàtics que acotessin la selecció del volum de termes que havia de formar part del diccionari no ha estat una tasca fàcil, perquè en un diccionari d'intencions generalistes com aquest no podien faltar conceptes bàsics de disciplines o branques no específiques de la gestió ambiental però vinculades estretament al medi ambient, i a la vegada havia de contenir terminologia específica d'àrees tan diverses com ara el sanejament de les aigües o la protecció dels espais naturals.

En aquest sentit, va ser de gran utilitat l'elaboració d'un arbre de camp, que és una esquematització de l'estructura interna del treball per a fixar-ne l'abast temàtic, per a controlar la pertinència dels termes que recull i per a definir-los de manera lògica i sistemàtica. Aquest esquema, que l'usuari del diccionari trobarà després de la introducció, ha estat la guia principal d'inclusió o exclusió de termes, i pot ser útil per conèixer els àmbits tractats pel diccionari.

Així mateix, com a criteri de selecció dels termes generals s'ha tingut en compte principalment la freqüència d'aparició que tenien en textos especialitzats, l'ús en les mateixes definicions del diccionari, i si presentaven algun tipus de dificultat o

de dubte des del punt de vista lingüístic que no tractessin els diccionaris o repertoris lexicogràfics més a l'abast.

El diccionari recull 1.695 termes catalans seguits de la categoria gramatical corresponent, la definició, i les equivalències en castellà i en anglès. A més, inclou també les relacions de sinonímia entre els termes i, quan s'ha considerat necessari, notes de tipus conceptual o terminològic que completen l'article.

Fonts

Per dur a terme un treball terminològic multilingüe com el que presentem ha estat necessari recórrer a documentació especialitzada de les branques de l'àrea representades a l'arbre de camp, en les diverses llengües d'equivalència. Així, s'ha extret informació de valor terminològic de lleis, normes i reglaments; articles de publicacions periòdiques especialitzades i de divulgació; manuals, catàlegs, premsa, etc., tant d'àmbit català com estatal o europeu.

Tota la documentació que s'ha fet servir durant l'elaboració del diccionari apareix citada a l'apartat de bibliografia del final del diccionari, ordenada en tres blocs principals, d'acord amb la naturalesa del seu contingut: obres especialitzades, utilitzades principalment com a font de buidatge; i obres terminològiques i lexicogràfiques, necessàries en la fase de compleció, contrast i revisió de les informacions.

En aquest apartat volem agrair a l'Institut Cerdà i al mateix Departament de Medi Ambient l'aportació de documentació especialitzada d'interès per als objectius del treball.

Revisió i normalització

L'equip de terminòlegs i d'especialistes que ha elaborat el diccionari s'ha encarregat també de revisar-ne globalment els continguts, de sistematitzar-ne les informacions i d'estudiar les formes neològiques que requerien la intervenció del Consell Supervisor, organisme que s'ocupa de l'estandardització de la terminologia catalana, constituït per membres designats per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i per membres del TERMCAT.

Dels casos neològics estudiats pel Consell Supervisor destaquen els següents:

- Manlleus per als quals es proposa una forma catalana: *flascó rentador de gasos* per a l'anglicisme *impinger*; *boirum* per a l'anglicisme *smog*; *garbell rotatiu* per al germanisme *trommel*. En els dos últims casos, el Consell ha optat per mantenir els manlleus com a formes secundàries. No ha semblat necessari, pel seu menor grau d'implantació, en el cas d'*impinger*.
- Manlleus adaptats a la grafia catalana: *clínquer*, *purins* (i el derivat *purinera*).
- Neologismes semàntics: *plomall* (i sintagmes constituïts amb aquest terme de base: *plomall cònic*, *plomall en ventall*, *plomall fumigador*, *plomall turbulent*).
- Fixació de termes d'ús i formació vacil·lant: *clorofluorocarboni* i *clorofluorocarbonur* (es desestimen, en canvi, les formes *clorofluorocarbonat* i *clorofluorocarbonós*).

- Recomanacions relatives a graus de sinonímia: *pesticida*, forma preferent a *plaguicida*, *fitosanitari* i *producte fitosanitari*; ús dels adjectius *ambiental* i *mediambiental*.
- Neologismes que podien presentar dubtes sobre la seva adequació semàntica o formal: per exemple, termes utilitzats en el sector de residus, com ara *valoritzar*, *valorització* o *reutilització*; termes propis de la restauració paisatgística, com per exemple *acreixement* i *revegetació*; termes del camp de les obres públiques, com ara *trencaonades* i *trencaones* (diferents conceptualment al terme de la mateixa àrea *escullera*); i finalment, termes de l'àrea d'economia, com ara *efecte extern* (amb el sinònim *externalitat*) i *internalització de costos*.

Forma de consulta

Els termes del diccionari es presenten segons el seu ordre seqüencial (*aigua de procés*, i no *procés, aigua de*), i segueixen l'ordenació alfabètica discontinua, que evita interrupcions en els termes d'una sèrie i segons la qual els espais en blanc precedeixen els signes no alfabètics (principalment apòstrofs i guionets), i els signes no alfabètics precedeixen els signes alfabètics:

ex. *espècie amenaçada*
espècie d'interès especial
espècie en perill d'extinció
espècie endèmica

Pel que fa a la sinonímia, els sinònims considerats absoluts es remeten l'un a l'altre amb l'indicatiu *sin*. El sinònim que per ordre alfabètic apareix en primer lloc és el que duu la definició, les equivalències i la nota (per exemple, *nivell de so* i *nivell sonor*). En canvi, quan un dels sinònims s'ha considerat preferent, els sinònims complementaris s'han remès al principal amb l'abreviatura *veg*. En aquest segon cas, el sinònim principal és el que duu la definició, les equivalències i la nota, juntament amb la indicació dels seus sinònims complementaris (per exemple, *etiqueta ecològica* té com a sinònim complementari *ecoetiqueta*).

Les equivalències en castellà o en anglès, quan n'hi ha més d'una, es presenten per ordre alfabètic. El diccionari inclou, a més, dos índexs alfabètics, un per a cada llengua d'equivalència, que permeten d'arribar al terme català i a la resta d'informacions a partir de la denominació castellana o anglesa.

Finalment, desitgem que el diccionari sigui útil i cobreixi les necessitats terminològiques bàsiques que sorgeixen en la redacció o traducció de textos tècnics dels diversos sectors d'activitat vinculats a la gestió ambiental. Un treball d'aquestes característiques, però, no és mai una obra tancada, sinó que ha d'estar permanentment obert a l'actualització de les informacions que recull. En aquest sentit, el *Diccionari de gestió ambiental* té vocació de ser un punt de partida més que no pas un punt d'arribada en el camp de la normalització del lèxic mediambiental. Així, volem expressar el desig de millorar-lo i actualitzar-lo en un futur amb tots els suggeriments i propostes de modificació que els usuaris vulguin adreçar-nos.

TERMCAT
Centre de Terminologia